

fogja minősíteni abban az esetben, ha a megfelelő terület visszacsatolásának napján a követelések, illetőleg az értékek már az illető személy, vagy cég javára kezeltettek. Az átminősítést valamely megbízott pénzintézet útján kell kérelmezni.

Dr. P—ő.

A magyar jog életbeléptetése a visszacsatolt területeken.

Dr. Nyulászi János előadása az Országos Ügyvédszövetség
december 10-én tartott értekezletén.

Egy rossz álomtól szabadultunk. De ha vége a lidérenyomásnak, — felejtünk el mindent, ami reánk nehezedett s ne maradjon a 20 év után emlék. Ne beszéljünk a jogegységesítésről, unifikálásról, nem különböző jogterületek jogát kell itt egyesíteni, mint a szudétaterületek átkapcsolásánál, hanem vissza kell állítani teljes épségében, igazában a magyar jogot azon a területen, amelyen húsz esztendő előttig, ezer éven át uralkodott. Ez alatt a húsz év alatt alkottak ugyan a csehszlovákok jogilag kifogástalan törvényeket és rendeleteket is, meghonosítottak hasznos intézményeket, de ezek kedvéért nem szabad az elvből engedni és üldözni kell úgy az unifikálás gondolatát, mint azt a jelszót, hogy a visszacsatolt terület önálló, külön jogterületet képez.

Lehetnek kivételek. Nem volt magyar jogszabály az összeomlás előtt, a szociális biztosítás, a forgalmi adó, a korlátolt felelősségű társaságok tekintetében. A csehszlovák jogszabály egyszerű megszüntetése zavarokat idézne elő a munkajog, a bankjog, a biztosítási jog s az adók tekintetében. Dinamikus változások is vetettek fel kérdéseket, minő az állampolgárság, a birtokpolitika, a kvalifikacionális kérdések, az ügyvédi szervezet. Ennek dacára nem a csehszlovák joggal kell egyesülnünk, hanem a magyar jog uralmát visszaállítanunk s ha kivételt kell tennünk, úgy a kivételek körét lehetőleg szűkre kell szorítanunk.

A rendezés másik elvének kell tekintenünk a két állam, Magyarország és Szlovénia, illetve Ruszinszko közötti *forgalom könnyítését*. Ha ugyanazon elveket engedjük érvényesülni, mint aminők érvényesültek a Csehszlovákia és Magyarország közötti forgalomban eddig, úgy annak mindkét állam csakis kárát fogja látni.

A harmadik elv a *lebonyolítás gyorsítása*. Ne legyen a nemzetközi tárgyalásoknál szokásos huzavona és meg-

feneklés a rendezés sorsa, mert minden percnyi késedelem mindkét oldal érdekeltjeinek kárára van.

Első helyen kell említetni a *állampolgárság* kérdéséről. Bizonyára nincs kétség aziránt, hogy nekünk ezt a kérdést liberálisabban kell kezelnünk, mint ahogy szudéta viszonylatban történt a szabályozás. Meg kell adnunk a jogot, hogy akár lakhely, akár születés, akár községi illetőség alapján az állampolgárság igényelhető legyen. Más volt a szabályozás feladata a szudéta területen, ahol két egymástól évszázadok óta különálló terület lett egybefűzve s más minálunk, ahol csupán a 20 év előtti jogállapot visszaállításáról van szó.

Ami a szabályozandó joganyagot illeti, előterjesztésem, a dolog természeténél fogva, csak a *rendkívül sürgős ügyekre vonatkozhatik*.

Nem kevésbé sürgős és fontos az alaki jog tekintetében úgy a peres, mint a perenkívüli eljárás szempontjából a *hatóságok kijelölése ott*, ahol elvesztettük az eddigi forumot annak következtében, hogy az Csehszlovákiának jutott. Sürgősen, nagyon sürgősen kell kijelölni az illetékes járásbíróságokat, törvényszéket és táblát. Ami magát a peres eljárást illeti, a leghelyesebb, ha a már megszerzett illetékesség és hatáskör érvényesül. A peres eljárás szabályaira nézve a fellebbezési fórumoktól kezdve legyen irányadó a magyar perrend. Új perek pedig már teljesen a magyar perrend szerint tárgyalassanak s döntsessenek el.

Sürgős intézkedés szükséges a tekintetben, hogy a fellebbezési bíróságoknál a tanácsnak szlovákul tudó tagja legyen.

Sürgősen kell intézkedni az elvitt iratok mielőbbi visszaszerzése iránt is s meg kell adni a bélyegmentességet azon jegyzőkönyvekre s iratokra, melyek az eljárásnak magyar nyelven való megisméltése folytán váltak szükségessé.

A *perenkívüli eljárásnál* a telekkönyvi ügyek tekintetében gondoskodni kell arról, hogy tétessék lehetővé a rangsorbiztosítás, ha a hatóság odaát van. Lehessen beadni az átírást, bekebelezést, törlés iránti kérvényt akkor is, ha a telekkönyv nincs itt. Ezzel kapcsolatban gondoskodni kellene arról is, hogy az okiratoknál a *közjegyzői hitelesítés* ejtessék el. A tapasztalat azt mutatja, hogy a hamis aláírásokkal történő visszaélések rendszeresen a hitelesített közokiratok segítségével lesznek elkövetve. *Külföldi okiratok* legyenek az egyszerű közjegyzői vagy bírói hitelesítéssel felhasználhatók s adassék meg az elköltözőknek az illetékmentesség, -úgyszintén a vételár szabadkivitelének joga. Nem lehet eléggé sürgősen kérni a f. é. október 28-án kelt

azon csehszlovák törvény hatályon kívül helyezését, amely a *járásí közígazgatási hatóság hozzájárulásától* teszi függővé a telekkönyvi átírás megengedhetőségét.

A *behajtási jog* tekintetében a végrehajthatóság kérdése tisztázandó legelsősorban. A 20 év előtti ítéletek mindenestre végrehajthatók kell, hogy legyenek. A 20 év alatti ítéleteknél módot kell adni arra, hogy a végrehajtást szenvedő netáni kifogásait megtehesse, ha a hozott ítélet akár ideát, akár a visszacsatolt területen tiltó jogszabályba ütközött. (Valorizáció szabályai nálunk, az adóteher átruházása a bérlőre odaát.)

Módot kell adni a vonatkozó eljárás megújítására abban az esetben, ha az illető azon egyszerű oknál fogva nem védekezett, mert tudta azt, hogy az ítéletet nem lehet végrehajtani a másik állam területén.

Tisztázni kell az *osztrák ítéletek végrehajthatóságának* a kérdését, főleg az ottani zsidótörvényből eredő lefoglalások folytán.

Magának a végrehajtási eljárásnak a menete szempontjából kívánatos, hogy a kérvény legyen ott is beadható, ahol foganatosítani kell a végrehajtást, ha követelésletiltásról van szó, mert e tekintetben eltérés van a csehszlovák és a magyar jog közt, miután az előbbi nem ismeri a kiküldött által történő letiltást.

Tisztázandó a *köztisztviselő fizetésének letiltására* vonatkozó tilalom kérdése. Ezt a csehszlovák jog nem ismeri.

Tisztázandó a *lakbér letiltásának* s illetve a lakásépítés céljaira nyújtott kölcsön fedezetül való lekötésének lehetőség s áthelyezés esetén hatályossága.

Sürgős a bírói letétkezelés kérdésének ügye is, tekintettel arra a körülményre, hogy a bírói letéteket Szlovenszkóban a Tátra Bank és a Slovenska Banka fiókjai kezelik.

A *kényszeregyezségi, csőd és megtámadási jog* tekintetében legokosabb a magyar jogszabályok egyszerű életbe léptetése és amennyiben illetékes tényezőink indokolatlannak tartják, úgy a megtámadási jogra vonatkozó cseh jogszabályok átvétele.

A *munkanélküliek* s más hasonlóak tekintetében fennálló behajtási korlátozások kérdése tanulmányozás tárgyává teendő.

A *gazdavédelem* tekintetében a magyar jogszabályok sokkal messzebb mennek, mint a csehszlovák jogszabályok, azonban a védettséggé intézményének egyszerű kiterjesztése kamatsegély intézményével együtt nem igen lehetséges, mert hiszen a védettséget a kormány nálunk is le akarja építeni.

Nem is szükséges, mert a csehszlovák gazdák a gazdasági konjunktúra kedvezése folytán elég kedvező anyagi viszonyok közt vannak. Erészben tehát sürgős intézkedés egyelőre nem szükséges.

Az anyagi jogok tekintetében a *magánjognál* kívánatos lenne a nagykorúság, a váltóképeség és az egyházi házasságkötés kérdésének tisztázása. Kívánatos lenne a magyar jelzálogjogi törvény hatályának sürgős kiterjesztése, mert a keretbiztosítéki jelzálogjog átruházhatósága a visszacsatolt területek hitelélete szempontjából is kívánatos.

A *kereskedelmi jogban a korlátolt felelősségű* társaság és a tisztességtelen verseny intézményeinek magyar szabályozása minden zökkenés nélkül egyszerűen átvihető. A biztosítási joggal ugyanazt kell tennünk. Annak elvei azonosak mindkét jogrendszerben, a központi felügyeleti hatóságtól azonban nem lehet kívánni, hogy nem teljesen egységes jogrendszer szerint gyakorolja a felügyeleti jogot.

A *bankjogra* vonatkozó törvények elejthetők akkor, ha a Pénzügyintézeti Központ-törvény életbelép.

A *váltójognál* szintén kívánatos a magyar jognak azonnali kiterjesztése. Lényeges eltérések nincsenek a magyar és csehszlovák jog között.

Ipartörvény, munkajog, nyugdíjak kérdése sürgős és behatóan tárgyalandó kérdések.

Vannak azután különleges kérdéseink.

Ilyenek elsősorban a *pengősítés, a valorizálás, a régi koronakövetelések kérdése*. Az kétségtelen, hogy a belföldi forgalomban a pengősítés 1 : 7 relációban bonyolítandó le. Hogy miképen fog történni a külföld felé, azt még nem tudjuk, de helytelen lenne, ha más kulcsot választanának az illetékes hatóságok. Bármilyen történjék is, feltétlenül szükséges, hogy e tekintetben sürgősen és minél előbb foglaljon állást a kormány.

Az összes érdekeltek hangsúlyozták, hogy mindennemű oly megoldást, amely a régi clearing módjára rendezi a tartozásokat, kerülni kell. E célból oda kell törekedni, hogy kikerülhessük magát az átszámítást is. Ennek megvan a módja. A Magyar Nemzeti Bank természetesen pengő ellenében 1 : 7 relációnak megfelelően bocsássa rendelkezésre azt a cseh koronát, amellyel a magyar adós tartozását rendezni akarja s engedtesse meg a kompenzáció, még pedig úgy az önkompenzáció, mint a más követelésének vagy tartozásának megszerzése, illetve átvállalása útján.

A devizajogszabályok kiterjesztésének vonatkoznia kell az *értékpapírmosztrifikálásra* is. A visszacsatolt területeken elég jelentékeny értékpapírbirtok van s igazságtalanság

lenne, ha e terület lakosainak részvényei nem lennének egyenértékűek csonka Magyarország részvénybirtokosainak papírjaival. Lehet, hogy e címen külföldi papír is be fog csúszni, de ez nem baj, mert ezzel is a külfölddel szemben fennálló adósságaink fognak csökkenni.

Több felől történt felszólalás abban az irányban is, hogy úgy *deviza-, mint adóamnesztia* adassék arra az esetre, ha valaki a másik területen lévő vagyont vagy jövedelmét akár deviza-, akár adózási szempontból nem jelentette be.

Említést kell tenni ezenkívül még a *csehszlovák birtokreform* folytán előállott igazságtalanságok orvoslásáról. Elég gyakori eset, hogy a földbirtokot a földhivatal igénybevette, ki is osztotta, azonban sem a földhivatal, sem az új tulajdonos nem fizetett. Különösen nem fizettek akkor, ha maradékbirtokhoz jutottak. Módot kell adni arra, hogy ezekben az esetekben a kisajátított birtokos járandóságát behajthassa.

De módot kell adni többre is.

A kisajátítási árak nagyon alacsonyan lettek megállapítva s ezért lehetővé kell tenni az annakidején megállapított *vételár megfelelő kiegészítését*. Gyakori eset volt, hogy a csehszlovák földhivataltól való félelem, vagy a hatóságok részéről érvényesült szelid nyomás következtében a tulajdonos birtokát potom áron engedte át az új tulajdonosoknak s így az elidegenítés, mint önkéntes, szabad eladás jelentkezett, habár nyilvánvalóan kényszer és megfélemlítés hatása alatt keletkezett. Ezekben az esetekben lehetővé kell tenni, hogy az adásvételek revideáltassanak s a kisajátított birtokos a vételár kiegészítését követelhesse. A kiegészítési összeget több éven át fizethetné az illető. Meg kell adni ezenkívül a lehetőséget arra, hogy a telepesek által elhagyott birtokot a régi tulajdonos birtokba vehesse.

Ez anyagban különben sok fontos részletkérdés van. Így többi közt az elidegenítési és terhelési tilalom sorsa.

A *pénzügyi jog* tekintetében is van szükség sürgős intézkedésekre. Legelsősorban az illetékes hatóságok megállapítására ott, ahol azok Szlovénkóban maradtak. Az illetékes jogot és a forgalmi adókat azonnal egységesíteni lehetne és kellene. Az egyenes adók tekintetében gondoskodni kellene azokról az esetekről, ahol két területen fekvő vagyronról van szó. A hátralékok tekintetében amnesztiát kellene adni és megvizsgálni, hogy az-ú. n. depuráció intézménye helyes volna-e?

Általában azonban a pénzügyi jogra nézve is a sürgős egységesítés követelése hangzik mindenfelől.

Előadásom mozaikszerű s még növekednék ez a mozaik-

szerűség, ha kiterjeszkedném az itt nem érintett különböző jogterületekre: erdőtörvény, vízjog, munkajog, társadalombiztosítás, stb. stb. Azt hiszem azonban, hogy ez a mozaik-szerűség is bizonyíthatja azt, hogy az egyes jogterületekre nézve a magyar jog életbeléptetése nagyobb nehézségek nélkül vihető keresztül, miután fokozatosan haladhatunk s mindig egy-egy intézmény keretében valósíthatjuk meg a magyar jog uralmát.

A m. kir. Kúria jogegységi tanácsának 95. számú polgári döntvénye.

A 95. számú jogegységi határozat kimondja, hogy a Te. 12. §-ában a keresetlevél áttételére vonatkozó rendelkezését a fizetési meghagyásos eljárásban — amennyiben ez az eljárás az adós ellentmondása következtében vagy a Te. 51. §-a szerint perré nem alakul át — nem lehet alkalmazni.

A Te 12. §-a kimondja, hogy amennyiben a bíróság a pert hatáskörének vagy illetékességének hiánya miatt (Pp. 180. §. 3. pont) akár kifogás következtében, akár hivatalból, bár nem jogerős határozattal megszüntette, felperes a határozat kihirdetése után a jogorvoslati határidőben a fellebbevitelről való lemondása mellett kérheti a keresetlevélnek más, a hatáskörrel és illetékességgel bíró bírósághoz való áttételét. E szakaszra vonatkozólag a joggyakorlatban ellenkező döntések merültek fel arra nézve, hogy ez a rendelkezés a fizetési meghagyásos eljárásban a fizetési meghagyási iránti kérelemnek visszautasítása esetén alkalmazható-e.

A jogegységi döntés indokolása kiemeli, hogy a fizetési meghagyásos eljárás nem per, hanem perenkívüli eljárás és bár a fizetési meghagyás iránti kérelem a keresetlevél beadásának magánjogi hatályával jár, de perré csak az adós ellentmondása alapján alakul át. Hogy a rendelkezés a peres eljárásra vonatkozik, kitűnik abból is, hogy a Te 12. §-a a Pp. 184. §-át egészíti ki, mely a peres eljárás tekintetében tartalmaz rendelkezést. Kétségtelen, hogy a perenkívüli eljárás szabályai hézagosak és így analogia útján a peres eljárás rendelkezései útján nyerhetnek kiegészítést. De ki van zárva az analogia alkalmazása ott, hol a perenkívüli eljárásra vonatkozólag határozott eltérő rendelkezés van, már pedig a Pp. 600. §-ának második bekezdése határozottan intézkedik arra vonatkozólag, hogy a fizetési meghagyás iránti kérelem visszautasítása esetén, mely esetben maradnak fenn a kérelem magánjogi hatályai,